

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО ПРАВА

НАУКОВІ РОЗВІДКИ З АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ПУБЛІЧНОГО ТА
ПРИВАТНОГО ПРАВА

Матеріали

V Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю

(Київ, 20 травня 2022 року)

Київ – 2022

УДК 340.1

Наукові розвідки з актуальних проблем публічного та приватного права: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (Київ, 20 травня 2022 року) – Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2022. – 338 с.

У матеріалах V Всеукраїнської науково-практичної конференції висвітлено широкий спектр питань, пов'язаних із актуальними проблемами теорії і практики публічного та приватного права в умовах воєнного стану. На основі аналізу вітчизняного та міжнародного досвіду розглянуто шляхи вирішення завдань сьогодення в умовах війни, надано обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства.

Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції адресовано вченим, практикам, адвокатам, нотаріусам, аспірантам, слухачам магістратури, студентам вищих навчальних закладів, а також усім, хто цікавиться проблемами теорії та практики публічного та приватного права

Матеріали подано в авторській редакції. Редакційна колегія не завжди поділяє висловлені позиції та не несе відповідальності за їх зміст

УДК 340.1**© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2022**

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:**ГОЛОВА:****Орел**

Лілія Василівна завідувач кафедри
публічного та приватного права
Факультету права
та міжнародних відносин
Київського університету імені Бориса Грінченка,
доктор юридичних наук, доцент.

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:**Власова**

Ганна Петрівна професор кафедри публічного
та приватного права Факультету права
та міжнародних відносин
Київського університету імені Бориса Грінченка,
доктор юридичних наук, професор;

Калашник

Олена Миколаївна доцент кафедри публічного та приватного права
Факультету права та міжнародних відносин
Київського університету імені Бориса Грінченка;
адвокат, член Комітету захисту прав адвокатів
та гарантій адвокатської діяльності та Комітету
з міжнародного права Національної асоціації адвокатів
України, кандидат юридичних наук;

Хатнюк

Наталія Сергіївна професор кафедри публічного та приватного права
Факультету права та міжнародних відносин
Київського університету імені Бориса Грінченка,
доктор юридичних наук.

Вітальне слово

Шановні учасники V Всеукраїнської науково-практичної конференції «Наукові розвідки з актуальних проблем публічного та приватного права»!

Нинішнє наше наукове зібрання в рамках конференції хоча і є вже традиційним, бо проводиться не уперше, однак відбувається уперше в надзвичайно складних умовах, зумовлених воєнним станом, в якому вимушено перебуває наша держава, весь український народ.

Така ситуація накладає на нас, працівників сфери освіти, і зокрема на професорсько-викладацький склад Факультету права та міжнародних відносин, особливу відповідальність за підготовку здобувачів вищої бакалаврської та магістерської освіти. Адже вистояти всім нам – українцям різних поколінь - у боротьбі за нашу свободу, незалежність, національну гідність, історичну правду, за право бути вільними людьми на своїй землі є надзвичайно складною, безальтернативною, виснажливою, безкомпромісною та відповідальною справою.

Наші наукові розвідки з актуальних проблем публічного та приватного права мають бути зорієнтовані не лише на переосмислення окремих усталених довоєнних уявлень з теорії національного права та його галузей, теорії держави, але і на потребу їх практичного втілення насамперед через механізми правового регулювання тих чи інших питань суспільних відносин. А наше володіння професійними знаннями з юриспруденції має бути вміло передане студентам-грінченківцям, які застосовуватимуть отримані знання, вміння та навички у практичній діяльності з метою розбудови сучасної демократичної правової української держави.

Віра в перемогу над рашистською ордою допоможе кожному з нас не лише виявляти стійкість у повсякденній діяльності, але й надихатиме на професійне удосконалення і як освітян, і як науковців. Таке поєднання стане своєрідною запорукою фахового зростання та ефективної самореалізації кожного з нас при підготовці правників нового покоління.

Бажаю учасникам V Всеукраїнської науково-практичної конференції творчого натхнення, плідної і цікавої дискусії та хороших результатів!

Грицяк Ігор Андрійович

*декан Факультету права
та міжнародних відносин Київського університету
імені Бориса Грінченка, кандидат юридичних наук,
доктор наук з державного управління, професор*

Зміст

Орел Л. В., Орехов О.І.

Земля як об'єкт цивільних відносин 12

Власова Г.П., Партенадзе О., Цимбал П.

Кваліфікація злочинів під час воєнних дій, пов'язаних із викраденням людей
..... 18

Калашник О. М.

Особливості деяких правових статусів у країнах ЄС для громадян України,
вимушених покинути Україну після 24 лютого.....23

Хатнюк Н.С., Побіяньська Н.Б.

Особливості надання нотаріальних послуг під час воєнного стану в Україні
..... 28

Орел Л. В., Хаджиогло М. М.

Захист суміжних прав у мережі інтернет 36

Уложенко В.М.

Особливості публічного адміністрування закладами вищої освіти України в
умовах воєнного стану 43

Фуке Н.А.

Особливості правового регулювання банківської системи України в умовах
воєнного стану..... 48

Хатнюк Н.С., Римаренко І.В.

Сімейні відносини під час війни 54

Баклан О.В.

Про окремі питання адміністративного розсуду щодо правового статусу
іноземців, осіб без громадянства, біженців і мігрантів в період запровадження
воєнного стану в Україні..... 56

Буличева Н.А.

КВАЛІФІКАЦІЯ ЗЛОЧИНІВ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИКРАДЕННЯМ ЛЮДЕЙ

Ганна Власова,

професор кафедри публічного та приватного права
Факультету права та міжнародних відносин Київського університету
імені Бориса Грінченка,
доктор юридичних наук,
професор, заслужений діяч науки і техніки України

Омар Партенадзе,

керівник департаменту права та публічної служби Батумського
державного університету імені Шота Руставелі,
доктор права, професор
(Республіка Грузія);

Петро Цимбал,

професор кафедри кримінального процесу та криміналістики
Університету державної фіскальної служби України, доктор юридичних наук,
професор, заслужений юрист України

Випадки захоплення людей в заручники в Україні не афішувалися. Їх було більше, ніж ті, які обговорювалися у пресі, як, наприклад, захоплення піратами українських моряків.

Стосовно розвитку ситуації під час війни на території України – важко робити прогнози. Ситуація загострюється, і ті, кого називаємо терористами, будуть намагатися використати всі можливості, щоб втримати транспорт, мати змогу покинути територію і використовувати заручників як живий щит. Це знову класика, від якої ми нікуди не подінемося.

В умовах міжнародного збройного конфлікту категорично заборонене затримання цивільних осіб, відповідно до статей 34, 49 Конвенції про захист цивільного населення від 12.08.1949 року, статті 75 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12.08.1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (протокол 1) від 08.06.1977 року [1,3]

Яка відповідальність та покарання передбачені за викрадення людини, насильницького зникнення та захоплення заручників?

Стаття 146. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини

1. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини -

караються обмеженням волі на строк до трьох років або позбавленням волі на той самий строк.

2. Ті самі діяння, вчинені щодо малолітнього або з корисливих мотивів, щодо двох чи більше осіб або за попередньою змовою групою осіб, або способом, небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або таке, що супроводжувалося заподіянням йому фізичних страждань, або із застосуванням зброї, або здійснюване протягом тривалого часу, -

караються обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк.

3. Діяння, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені організованою групою, або такі, що спричинили тяжкі наслідки, -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.¹ [2]

Стаття 146-1. Насильницьке зникнення

1. Арешт, затримання, викрадення або позбавлення волі людини в будь-якій іншій формі, вчинене представником держави, в тому числі іноземної, з

¹ * Викрадення людини (лат. raptio, raptus; англ. abduction, kidnapping, asportation) — протиправна заборона людині вибирати за своєю волею місце перебування або таємне чи відкрите її захоплення

* Найнебезпечнішою формою незаконного позбавлення волі є викрадення людини, тобто протиправне таємне або відкрите захоплення потерпілого, переміщення його з того місця, де він знаходився, та подальше утримання потерпілого викрадачем або іншою особою. Викрадення майже завжди супроводжується фізичним або психічним (погрози) насильством.

подальшою відмовою визнати факт такого арешту, затримання, викрадення або позбавлення волі людини в будь-якій іншій формі або приховуванням даних про долю такої людини чи місце перебування -

караються позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років.

2. Видання наказу або розпорядження про вчинення дій, зазначених у частині першій цієї статті, або невжиття керівником, якому стало відомо про вчинення дій, зазначених у частині першій цієї статті, його підлеглими заходів для їх припинення та неповідомлення компетентних органів про злочин -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до семи років.² [2]

Стаття 147. Захоплення заручників

1. Захоплення або тримання особи як заручника з метою спонукання родичів затриманого, державної або іншої установи, підприємства чи організації, фізичної або службової особи до вчинення чи утримання від вчинення будь-якої дії як умови звільнення заручника -

карається позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років.

2. Ті самі дії, якщо вони були вчинені щодо неповнолітнього або організованою групою, або були поєднані з погрозою знищення людей, або такі, що спричинили тяжкі наслідки, -

караються позбавленням волі на строк від семи до п'ятнадцяти років.

² Під представником держави в цій статті слід розуміти службову особу, а також особу або групу осіб, які діють з дозволу, за підтримки чи за згодою держави. Під представниками іноземної держави в цій статті слід розуміти осіб, які діють як державні службовці іноземної держави або проходять військову службу у збройних силах, органах поліції, органах державної безпеки, розвідувальних органах, або осіб, які займають посади в зазначених або будь-яких інших державних органах чи органах місцевого самоврядування іноземної держави, утворених відповідно до її законодавства, або які діють за наказом таких осіб, а також представників іррегулярних незаконних збройних формувань, озброєних банд та груп найманців, створених, підпорядкованих, керованих та фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи і структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України.

Стаття 149. Торгівля людьми

1. Торгівля людиною, а так само вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, вчинені з метою експлуатації, з використанням примусу, викрадення, обману, шантажу, матеріальної чи іншої залежності потерпілого, його уразливого стану або підкupu третьої особи, яка контролює потерпілого, для отримання згоди на його експлуатацію, -

караються позбавленням волі на строк від трьох до восьми років.

2. Дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені щодо неповнолітнього або щодо кількох осіб, або повторно, або за попередньою змовою групою осіб, або службовою особою з використанням службового становища, або поєднані з насильством, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого чи його близьких, або з погрозою застосування такого насильства, -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років з конфіскацією майна або без такої.

3. Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені щодо неповнолітнього його батьками, усиновителями, опікунами чи піклувальниками, або вчинені щодо малолітнього, або організованою групою, або поєднані з насильством, небезпечним для життя або здоров'я потерпілого чи його близьких, або з погрозою застосування такого насильства, або якщо вони спричинили тяжкі наслідки, -

караються позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років з конфіскацією майна або без такої. [2]

Під експлуатацією людини в цій статті слід розуміти всі форми сексуальної експлуатації, використання в порнобізнесі, примусову працю або примусове надання послуг, рабство або звичаї, подібні до рабства, підневільний стан, залучення в боргову кабалу, вилучення органів, проведення дослідів над людиною без її згоди, усиновлення (удочеріння) з метою наживи, примусову вагітність або примусове переривання вагітності, примусове

одруження, примусове втягнення у зайняття жебрацтвом, втягнення у злочинну діяльність, використання у збройних конфліктах тощо.

У статтях 149 та 303 цього Кодексу під уразливим станом особи слід розуміти зумовлений фізичними чи психічними властивостями або зовнішніми обставинами стан особи, який позбавляє або обмежує її здатність усвідомлювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними, приймати за своєю волею самостійні рішення, чинити опір насильницьким чи іншим незаконним діям, збіг тяжких особистих, сімейних або інших обставин.

Відповідальність за вербування, переміщення, переховування, передачу або одержання малолітнього чи неповнолітнього за цією статтею настає незалежно від того, чи вчинені такі дії з використанням примусу, викрадення, обману, шантажу чи уразливого стану зазначених осіб або із застосуванням чи погрозою застосування насильства, використання службового становища, або особою, від якої потерпілий був у матеріальній чи іншій залежності, або підкупу третьої особи, яка контролює потерпілого, для отримання її згоди на експлуатацію

Під торгівлею людьми – здійснення з метою експлуатації вербування, перевезення, передачі, приховування чи отримання людей шляхом погрози силою або її застосування чи інших форм примусу, викрадення, шахрайства, обману, зловживання владою чи вразливістю стану або шляхом підкупу у вигляді платежів чи вигод для одержання згоди особи, яка контролює іншу особу. Таке визначення торгівлі людьми дає "Протокол з попередження торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми", який доповнює Конвенцію ООН про боротьбу з транснаціональною організованою злочинністю.

Торгівля людьми – це сукупність таких ознак: вербування; перевезення; передача; продаж; усиновлення (удочеріння) у комерційних цілях, використання в порнобізнесі; використання у військових конфліктах; залучення до злочинної діяльності; трансплантація чи насильницьке донорство; примус до заняття проституцією; рабство і ситуації, подібні до

рабства; примусова праця; залучення в боргову кабалу; використання шантажу, погроз, насильства.

Із початком війни було введено воєнний стан, а згодом прийняті закони, які змінили Кримінальний кодекс України (КК), посиливши кримінальну відповідальність за ряд злочинів в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел

- 1.Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12.08.1949 року
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g74#Text
- 2.Кримінальний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
- 3.Конвенції про захист цивільного населення від 12.08.1949 року
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text

ОСОБЛИВОСТІ ДЕЯКИХ ПРАВОВИХ СТАТУСІВ У КРАЇНАХ ЄС ДЛЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ, ВИМУШЕНИХ ПОКИНУТИ УКРАЇНУ ПІСЛЯ 24 ЛЮТОГО 2022 РОКУ

*Калашник Олена Миколаївна,
к.ю.н., доцент кафедри публічного та
приватного права Факультету права та міжнародних відносин
Київського університету імені Бориса Грінченко, адвокат, член Комітету з
міжнародного права НААУ*

Після 24 лютого 2022 року відносини у сфері міграції набули особливої динамічності. У зв'язку із великою кількістю жінок, дітей, інших вразливих категорій населення, які вимушені покинути свою домівку та шукати